

Eesti energiapoliitilised perspektiivid ja väljakutsed

Intervjuu Juhan Partsiiga, Eesti Vabariigi majandus- ja kommunikatsiooniministriga

Kuidas hindate energiapoliitikat Eesti kodumajapidamistes ja tööstuses? Kas Eesti saab maailmaturul vabalt tegutseda?

Juhan Parts: Energiapoliitika on teema, mis EU idapiiril paikneva riigina on Eestile äärmiselt oluline nii gaasi, vedelkütuste kui elektri osas. Meie maailmaturul tegutsemise võime sõltub ühendustest. Mida paremini oleme muu maailmaga ühendatud, seda suuremad on ka Eesti ettevõtjate võimalused maailmaturul tegutsemiseks.

Mis puudutab elektrit, siis oleme seadnud endale eesmärgi, et peame sisemaiste tootmisvõimsustega suutma tagada riigi elektri vajaduse ka olukorras, kus turul on elektrivõimsuste puudujääk ning naabritele ja ülekandeliinidele loota ei saa. Neid põhimõtteid silmas pidades oleme täna investeerimas uutesse tootmisvõimsustesse, mis tagavad Eesti energiapoliitika järgmise 20-30 aasta jooksul, kui olemasolevad tootmisvõimsused on amortiseerunud. Kindlasti on oluline nende tootmisvõimsuste konkurentsivõime. Seetõttu on uued jaamad parima võimaliku tehnoloogiaga kasutatavad ning vanadest jaamadest tunduvalt efektiivsemad ja keskkonnasõbralikumad.

Kogu Eestis tarbitav gaas pärineb täna ühelt tarnijalt. Sellise olukorraga ei saa kindlasti rahul olla. Oleme astumas esimesi samme, efektiivselt toimiva gaasituru tekkeks. Maagaasi põhivõrk peab leidma uue, müüjast sõltumatu, omaniku hiljemalt 2015. Atraktiivse gaasituru tekkimiseks on vajalik kriitiline turumaht. Eesti tänane gaasi tarbimine (ca. 0,8 mlrd m³) on efektiivselt toimiva gaasituru tekkeks liialt väike. Seetõttu on oluline laiem regionaalne koostöö ning suurema, Baltimaid ja Soomet ühendava, harmoniseeritud reeglitega toimiva ning torustikega ühendatud turupiirkonna (piirkonna maht ca. 10 mlrd m³) teke. Seda eesmärki kannavad ka piirkonnas arendatavad LNG terminalide projektid, mis võimaldavad realiseerudes luua täiendavad gaasi varustuskanaleid.

Milline on Teie lähituleviku prognoos energiapakkujate muutuva konkurentsi osas?

Juhan Parts: Elame muutavas maailmas. Õpetlik on olnud kildagaasi edulugu USA-s. Samasugused arengud on võimalikud ka Euroopas. Peame olema valmis muutustega kohanema, kuid see ei tähenda, et meil ei peaks olema julgust teha pikaajalisi investeeringuid. Maailmamajanduses konkureerivad üksteisega EU, Ameerika ja Aasia tootjad/ettevõtted. Kui vaatame, et ka energiakandjatel on maailmaturuhind siis ei tohiks tootjate konkurentsitingimused olla energia küsimustest väga puudutatud. Samas on EU-s erinevate kütuste konkurentsivõimet mõjutamas energia- ja kliimapolitiika, mis püüab turule aidata taastuvenergia tootjaid. Samas ei ole täna turusignaale, mis selliseid arenguid toetaks (CO₂ hind, elektri hind, fossiilkütuste hind jms.) ja seetõttu on Euroopa valinud taastuvelektri subsideerimise tee. Teeme seda tarbijatelt kogutud rahaga. Seejuures peame tähelepanelikult jälgima, kuidas meie kliimapolitiika mõjutab meie ettevõtete konkurentsivõimet maailmaturul, juhul kui teised arenenud riigid endale nii

Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.

EESTI ESINDUS

OKTOOBER 2012

www.kas.de/estland

ambitsioonikaid kliima eesmärke ei võta. Usun, et EU konkurentsivõime rakuruss muutub selles diskussioonis aina olulisemaks.

Eesti geograafilise asukoha tõttu Euroopa Liidu äärealal on liitumine elektri-, gaasi- ja naftavõrguga seotud teatud kulutustega. Kuidas Teie seda näete? Mida on Eesti Euroopa Liidus antud valdkonnas saavutanud?

Juhan Parts: Tõsi, oleme / olime suuresti energiasaar EU-s. Samas on hea meel tõdeda, et me ei ole selle probleemiga üksi jäetud. Euroopa Komisjon on seadnud eesmärgi energiasaarte kõrvaldamiseks 2014/2015 aastaks. Selle raames rajatakse uusi elektri ja gaasi ülekande liine Baltimaadest Põhjamaade (Estlink II, NordBalt, BalticConnector, Leedu-Poola gaasi ja elektri ühendused) suunal.

Eesti riik investeerib tuleval aastal ligi 200 miljonit eurot riigiettevõttesse AS Eesti Energia. Mis valdkonda ja miks investeeritakse?

Juhan Parts: Eesti Energial on mitmekülgne investeringutekava. Moderniseeritakse jaotusvõrku, investeeritakse vedelkütuste tootmise laiendamisse ning elektritootmisesse. Kõik need investeringud kasvatavad ettevõtte väärtust ja konkurentsivõimet ning on seetõttu omaniku vaatest lähtudes olnud mõistlikud.

Milline on energiatootmise tulevik? Millised tootmisvõimalused on konkurentsivõimelise(ma)d?

Juhan Parts: Energiatootmise tulevik on mitmekesine tootmisportfell, kus on oma osa taastuvelektril kui põlevkivil. Kindlasti ei ole mõistlik poliitika nn. kõikide munade ühte korvi panemine. Määramatus tuleviku ees on küllalt suur, seetõttu on oluline kindlustada end väga erinevate tulevikustsenaariumite realiseerumise vastu ning säilitada suur paindlikkus. Seetõttu on ka uued investeringud põlevkivielektrijaamadesse võimelised suures ulatuses üle minema biokütuste kasutusele, juhul kui turusignaalid soosivad taastuenergia allikaid fossiilsetele kütustele.

Oleme täna väga lähedal riigi 2020 aasta taastuvelektri eesmärkide täitmisele. Näeme, et Eestis on suur taastuenergia tootmise potentsiaal, mis võiks kasutamist leida läbi paindlike koostöömehhanismide, teiste riikide taastuvelektri eesmärkide täitmiseks.

Kuidas ühitada eesmärke „madalad tarbijahinnad“, „rahvuslik sõltumatus energiaressurssides“ ja „keskkonnasõbralikkus“?

Juhan Parts: Madalad tarbijahinnad saavad tekkida peamiselt läbi energia targema kasutuse. Seetõttu teeme täna jõupingutusi energiasäästu propageerimiseks. Teine märksõna on kohalike (nii fossiilsed kui taastuvad) kütuste maksimaalne ja efektiivne kasutamine. Näiteks on Eestis leiduva puidu kasutamine soojuse tootmiseks vähemalt 50% odavam võrreldes imporditud gaasi kasutamisega.

Millal võime rääkida üleminekust taastuenergiale? Kas näiteks „Energiewende“ (energiatootmise ümberkujundamine) Saksamaal oleks võimalus ka Eesti jaoks?

Juhan Parts: Oleme nendes küsimustes võtnud pragmaatilise ja tarbija huvidest lähtuva vaate. Täidame võetud taastuenergia eesmärgid, kuid seni, kuni taastuenergia areneb ainult toetuste abil ning arengut toetavaid turusignaalid puuduvad ei ole meil mõistlik nende teemadega tormata. Nagu ütlesin, on see tegelikult laiem küsimus ja puudutab otseselt ka siin tegutsevate ettevõtete konkurentsivõimet.